

**זכאים לבגרות במגזר הדרוזי
עליה של 9% בתשע"ב,
עליה של 16% בארבע בשנים האחרונות**

ולראשונה,

**שיעור הזכאים לבגרות במגזר הדרוזי בתשע"ב (62.8%)
גבוה מהממוצע בישראל (62.4%)**

פעילות משותפת של

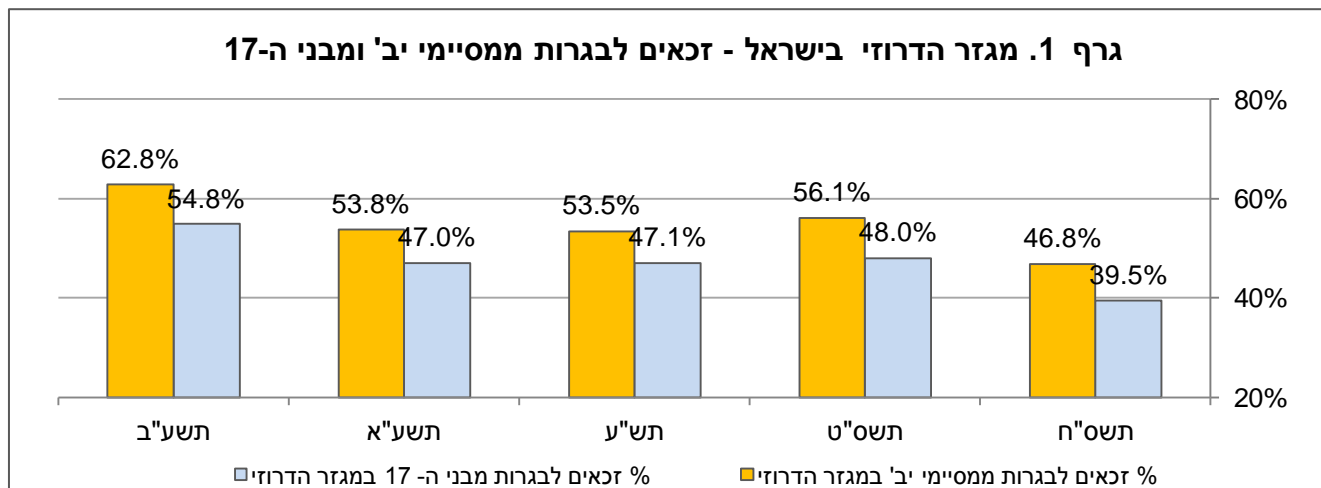
משרד החינוך - מינהל החינוך הדרוזי ומחוז צפון ועמותת יכולות מיסודה של קרן רש"י
הנהלות בתי"ס וצוותי מורים ורכזים מבתי הספר המשתתפים

**בבתי"ס תיכוניים במגזר הדרוזי
תשס"ח – תשע"ב**

חלק א. כללי - בתשע"ב 62.8% ממסיימי יב' במגזר הדרוזי, זכאים לבגרות

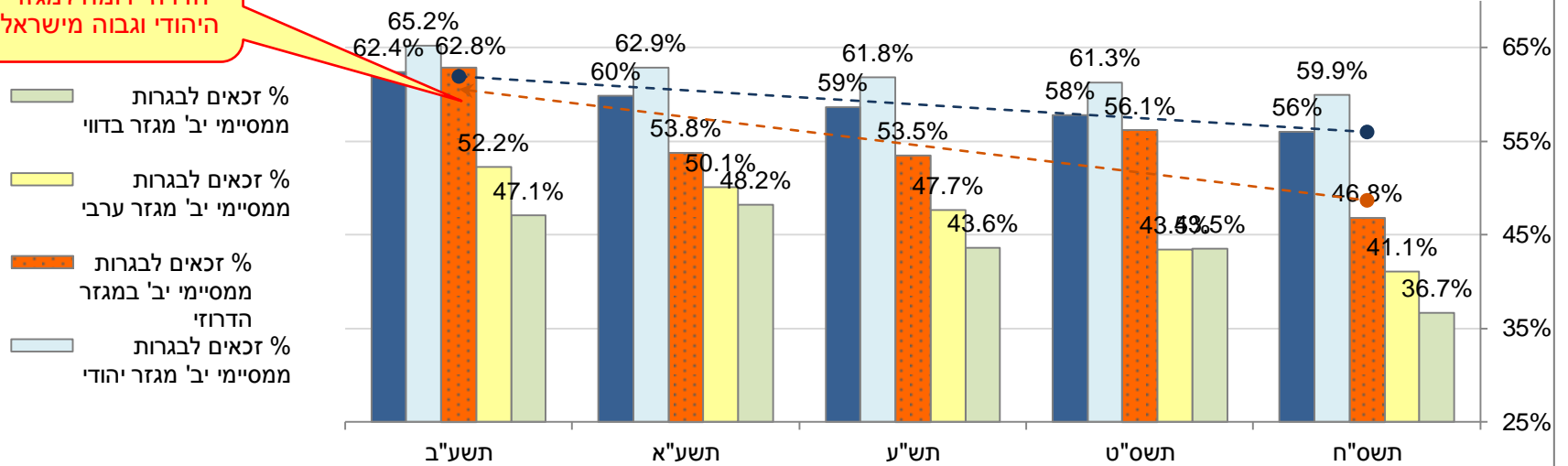
- לראשונה בתשע"ב, שיעור הזכאים לבגרות במגזר הדרוזי גבוה מהממוצע בישראל.
62.8% ממסיימי יב' במגזר הדרוזי (ישראל – 62.4%) ו-54.8% מבני ה-17 במגזר הדרוזי (ישראל – 49.8%)
- העליה בשיעור הזכאים לבגרות במגזר הדרוזי בתשע"ב (9%), העליה המגזרית הגבוהה בישראל, מתשע"א לתשע"ב – עליה של 9.0% מהזכאים לבגרות מבני ה-17, ועליה של 7.4% מהזכאים מסיימי יב'.
מתשס"ח לתשע"ב – עליה של 15.5% מהזכאים לבגרות מבני ה-17, ועליה של 16.0% מהזכאים מסיימי יב'.
- ב-4 השנים האחרונות שיעור הזכאים לבגרות במגזר הדרוזי עלה ב-16% ובתשע"ב, שיעורו דומה למגזר היהודי.

שיעור הזכאים לבגרות ממסיימי יב' במגזר הדרוזי עלה בתשע"ב ל-62.8% (מגזר יהודי – 65.2%)
שיעור הזכאים לבגרות מבני ה-17 במגזר הדרוזי עלה בתשע"ב ל-54.8% (מגזר יהודי – 55.3%)
תוך 4 שנים, מתשס"ח לתשע"ב שיעור הזכאים לבגרות ממסיימי יב' במגזר הדרוזי עלה ב-16.0% מ-46.8% ל-62.8%.
תוך 4 שנים, מתשס"ח לתשע"ב שיעור הזכאים לבגרות מבני ה-17 במגזר הדרוזי עלה ב-15.3% מ-39.5% ל-54.8%.

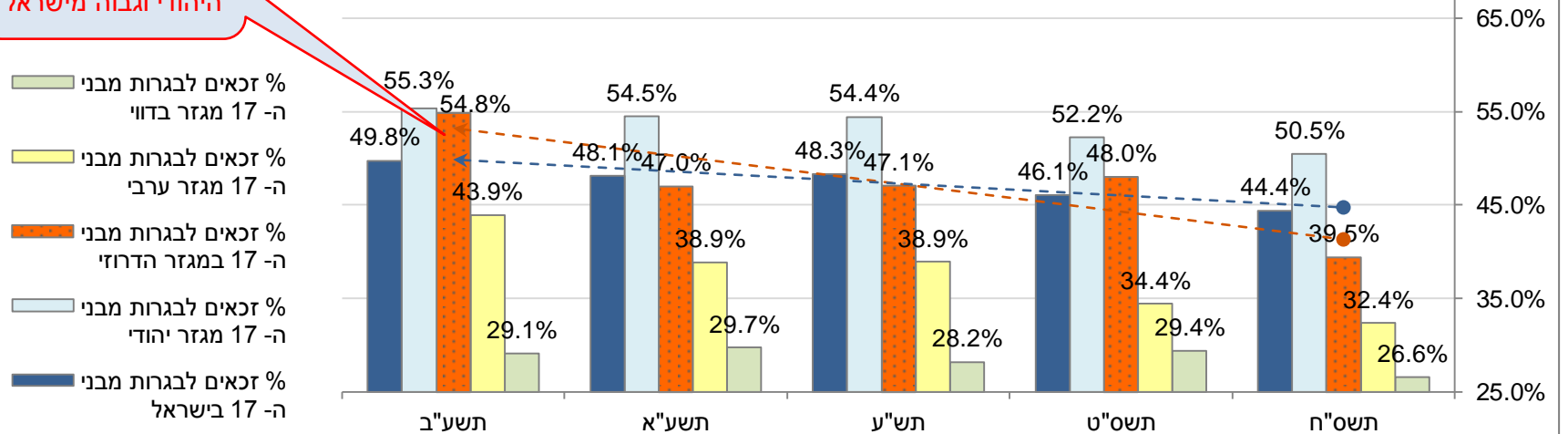
שיעור זכאים במגזר הדרוזי דומה למגזר היהודי וגבוה מישראל

גרף 2. זכאים לבגרות בישראל ממסיימי יב', לפי מגזר

שיעור זכאים במגזר הדרוזי דומה למגזר היהודי וגבוה מישראל

גרף 3. זכאים לבגרות מבני ה-17, לפי מגזר

חלק ב.

דוגמאות לשיעורי זכאות גבוהים בבת"ס
בהם פעלו תכניות יכולות: סטארט לאקדמיה ומקצוע/ות חסם לבגרות
ותוצאות בתשע"ב:

- **ביה"ס התיכון המקיף פקיעין - בתשע"ב 93% זכאות לבגרות**
היה בתשע"א כ- 57% (לפני סיום מחזור ראשון תכנית יכולות סטארט)
- **בי"ס תיכון המקיף בית ג'אן – בתשע"ב 92% זכאות לבגרות** (תחזית של 100% בתשע"ג)
היה בתשס"ט (לפני תכניות יכולות חסם וסטארט) – 71.3%.
- **ביה"ס התיכון מקיף ב' מג'אר – בתשע"ב – 78.1%**
היה בתש"ע כ- 63% (לפני סיום מחזור ראשון תכנית יכולות סטארט) – כ- 63%

חלק ג. כיצד המגזר הדרוזי העלה את שיעור הזכאים לבגרות?

א. אסטרטגיה תלת מוקדית:

החל משנ"ל תשס"ח משרד החינוך מחוז צפון, מינהל החינוך הדרוזי ועמותת יכולות – מיסודה של קרן רש"י חברו לפעילות משותפת בבתי"ס במגזר הדרוזי והוחלט על אסטרטגיה מאתגרת שתוביל להגברת שיעורי ההצלחה של ביה"ס:

1. ההתמקדות ושיפור תהליכי למידה עם:

תלמידים שנכשלו/יכשלו במקצוע אחד עד שלושה מקצועות ולכן לא ירכשו תעודת בגרות.

2. התמקדות ושיפור תהליכי למידה עם:

התלמידים בעלי ההישגים הנמוכים ביותר המצויים בנשירה סמויה

3. כחלק נלווה מההתמקדות בשתי אוכלוסיות היעד הללו (סעיפים 1-2 כאן) – **חיזוק התחום הארגוני:**

טיפול וחיזוק המנהיגות הבית הספר, והשאיפה ליעדים מאתגרים והצלחה עם כל תלמיד, עבודת צוות והתגייסות כל מורי בביה"ס, שת"פ והשותפות (משרד החינוך מחוז צפון, מינהל החינוך הדרוזי, קרן רש"י, אגפי חינוך בישובים, פילנטרופיה), ואיגום המשאבים.

ב. פדגוגיה ודידקטיקה

בתי"ס ימשיכו לפעול בדרך הרגילה עם אוכלוסיות שהצליח אתם עד כה ועם התכניות הקיימות, ובנוסף ירכשו ויטמיעו את שיטת צמצום הפערים המואץ, גישתה ועקרונותיה (שפותחה ע"י נסים כהן - עמותת יכולות – קרן רש"י).

בשלב ראשון – פעילות עם אוכלוסיות היעד שנקבעו באסטרטגיה, ויישום השיטה בהדרגה בבתי"ס במסגרת - 2 תכניות:

1. תכנית יכולות לבגרות – **מקצוע /ות חסם** (לחסרי מקצוע אחד עד שלושה לזכאות לבגרות)

2. תכנית יכולות לבגרות ולמניעת נשירה - **סטארט**

(לתלמידים בעלי ההישגים הנמוכים ביותר בט', על סף נשירה – מניעת נשירתם והובלתם לזכאות לבגרות).

בשלב שני -

3. יישום עקרונות השיטה והתוכנית לביה"ס כולו כדרך עבודה של ביה"ס

אסטרטגיה תלת מוקדית (פירוט):

איור 1. מבנה רווח של בי"ס תיכון מקיף	
1	התלמידים שביה"ס מצליח איתם ורוכשים תעודת בגרות
2	
3	
4	
5	
6	תלמידים שנכשלו או יכשלו ב-1 עד 3 מקצועות בגרות
7	
8	בעלי הישגים <u>הנמוכים ביותר</u> – חלקם בנשירה סמויה
9	

1. התמקדות ושיפור תהליכי למידה והצלחה עם:

**תלמידים שנכשלו/יכשלו במקצוע אחד עד
שלושה ממקצועות הבגרות**

2. התמקדות ושיפור תהליכי למידה והצלחה עם:

**התלמידים בעלי הישגים הנמוכים ביותר
המצויים בנשירה סמויה**

3. כחלק נלווה מההתמקדות בשתי אוכלוסיות היעד הללו – **חיזוק התחום הארגוני:**

- טיפוח וחיזוק המנהיגות הבית הספר, והשאיפה ליעדים מאתגרים והצלחה עם כל תלמיד,
- שת"פ והשותפות (משרד החינוך מחוז צפון, מינהל החינוך הדרוזי, קרן רש"י, אגפי חינוך בישובים, פילנטרופיה),
- איגום המשאבים
- עבודת צוות והתגייסות כל מורי בביה"ס

בתי"ס משתתפים בתוכניות חסם וסטארט לאקדמיה בתשע"ב:

1. תכנית יכולות לבגרות – מקצועות חסם - במגוון מקצועות לימוד בעקבות מיפוי בית ספרי.

פעילות בתשע"ב:

9 בתי"ס, 332 תלמידי יא'-יב' (בתשס"ח – 73 תלמידים) מכל מגמות וכיתות בתיה"ס המשתתפים.

תוצאות תשע"ב :

- 90.1% מהמתחילים לימודיהם בתכנית (תלמידי יא'-יב'), עמדו בהצלחה בבחינות הבגרות במקצועות החסם.
- 201 תלמידי יב' בתכנית (מ-9 בתיה"ס המשתתפים) רכשו תעודת בגרות (14.3% מכלל 1,410 הזכאים).
- כ- 91% - ממוצע רב שנתי, של מצליחים בבחינות הבגרות במקצוע החסם במסגרת התכנית.

- התכנית החלה בבתי"ס הדרוזים בתשס"ח (73 תל') ובהדרגה התרחבה, בתשע"ב ל- 332 תל' ב-9 בתי"ס (בתשע"ג – 14).

- **שותפים:** משרד החינוך מחוז צפון והפיקוח, מנהל החינוך הדרוזי, עמותת יכולות – מיסודה של קרן רש"י, פילנטרופיה.
- **ביצוע** - הנהלת וצוות מורי בית הספר. **הנחיה פדגוגית** - עמותת יכולות קרן רש"י ובחלק מבתי"ס מנחים פנימיים שהוכשרו ע"י יכולות.
- **שיטה** - שיטת צמצום הפערים המואץ – מקצוע חסם לבגרות – עמותת יכולות.

2. תכנית יכולות סטארט לתלמידים בעלי ההישגים הנמוכים ביותר בשכבה ט', וחלקם בנשירה סמויה

פעילות בתשע"ב:

3 בתי"ס, 216 תלמידי י', יא', יב' (בתשס"ט - 28 תלמידים) (בתשס"ג: 3 בתי"ס, בתשס"ד: 6 בתי"ס - 333 תל')

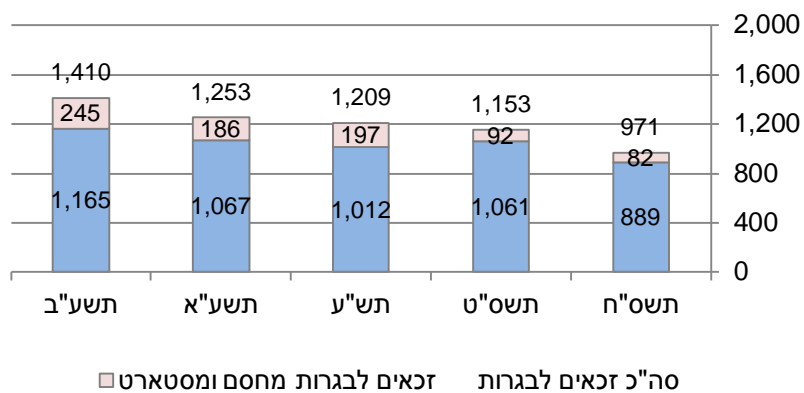
מסיימי יב' תשע"ב בתכנית:

50 תלמידים מ-2 בתי"ס (מע'אר ב' ופקיעין), שטרם הצטרפותם לתכנית היו בעלי ההישגים הנמוכים ביותר בשכבה ט', ציון ממוצע (מתוקן) - כ- 51, ובעלי מעל 6 ציונים שליליים (מתוקן).

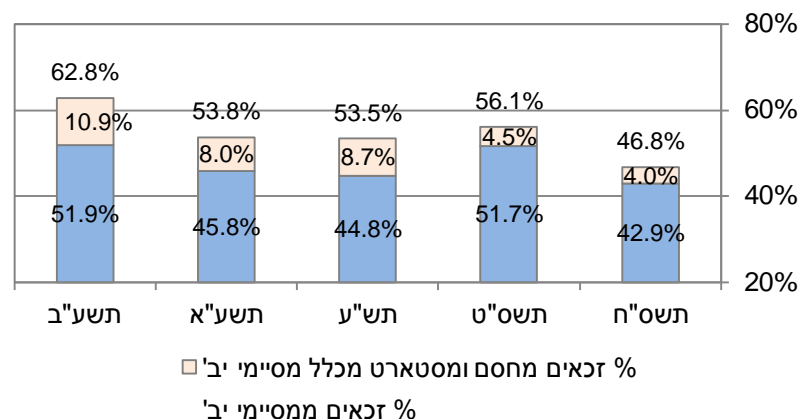
תוצאות מסיימי תשע"ב:

44 מתוך ה- 50 שסיימו יב' (88%) זכאים לתעודת בגרות (מהווים 3.1% מכלל הזכאים לבגרות מבוגרי יב' במגזר).
כ- 93% התמדה בתוכנית (כ-7% נשירה).

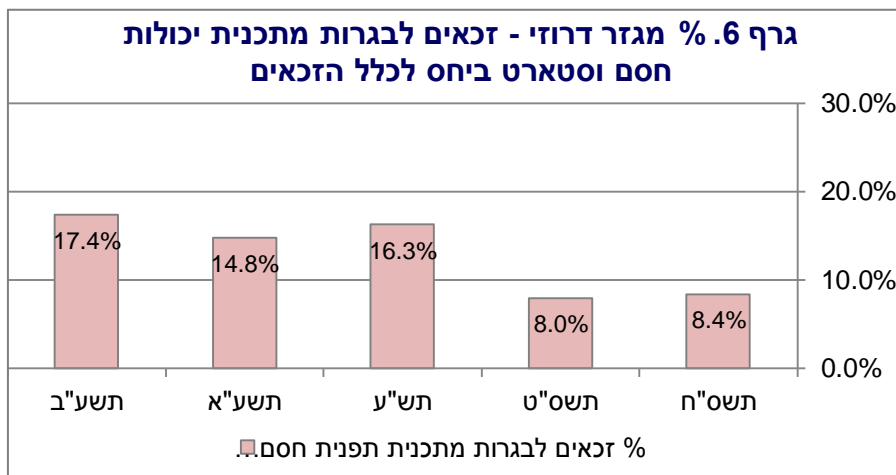
גרף 5. המגזר הדרוזי - זכאים לבגרות ממסיימי יב', מהמשתתפים בתכניות יכולות חסם וסטארט ומסיימי יב' האחרים

גרף 4. המגזר הדרוזי - זכאים לבגרות ממסיימי יב', מהמשתתפים בתכניות יכולות חסם וסטארט ומסיימי יב' האחרים

גרף 6. מגזר דרוזי - זכאים לבגרות מתכנית יכולות חסם וסטארט ביחס לכלל הזכאים

בתכנית סטארט בתשע"ב:

3.1% מכלל הזכאים לבגרות במגזר הדרוזי תשע"ב – מסיימי יב' מתכנית סטארט לאקדמיה

44 תל" זכאים לבגרות (= 3.1% מכלל הזכאים במגזר בתשע"ב), משני בתי"ס במגזר הדרוזי.

כולם מרוויחים! לא רק ציונים, לא רק הצלחה לימודית.

שיטת צמצום הפערים המואץ ועקרונותיה, שהתווספו לפעילות ביה"ס, משפרת ויוצרת:

א – ברמת תלמידים

- שיפור בהתנהגות
- שיפור בתפיסת המסוגלות
- שיפור בהתייחסות לביה"ס
- יצירת אופק עתידי וסיכויי מוביליות באקדמיה
- הגברת תחושת הצדק
- תחושת השתייכות וסולידריות
- מחויבות לחברה
- הגברה בשיעורי ההשתתפות במסגרות נורמטיביות (כגון גיוס לצה"ל) ואי פניה לאלטרנטיבות לא לגיטימיות

ב – מיטוב ההכשרה, ופעולת צוות המורים בביה"ס

- צפיות המורים מהתלמידים ומעצמם – גבוהות (פיגמליון)
- המורים מצליחים עם תלמידים שנחשבו בעבר ככאלה שלא ניתן להצליח אתם
- המורים רוכשים כלים ישומיים להגברת ההצלחה
- הכשרת מנחים דיסיפלינריים פנים בית ספריים
- הכשרת מנחה פנימי פדגוגי
- זוכים ביוקרה – הגיעו להישגים מרשימים
- העצמת מורי ביה"ס - צוות המורים הוא המבצע הפעולה ולא מורים חיצוניים

ג – קשר עם ההורים והקהילה

- ההורים והקהילה סומכים על ביה"ס – מצליח עם כולם וגם עם תלמידים שנתפסו כחלשים
- מעריכים את צוות ההוראה ומוקירים אותם
- משתפים פעולה

ד – הנהלה והנהגת בית הספר

- מגדיל את צפיות הנהלה מהמורים
- הנהלה גאה, מובילה, מחויבת להמשך הצלחה

עקרונות שיטת צמצום הפערים המואץ

- ✓ כל אחד יכול !
- ✓ יעדים מאתגרים מאוד, מדידים, מוסכמים, רלוונטיים, תחומים בזמן וכפופים לסטנדרט.
- ✓ צמצום וביטול פערים לימודיים - באמצעות למידה מואצת!
- ✓ הלמידה – ע"י מורי התלמידים
- ✓ שינוי התודעה הגורסת אי יכולת ע"י רכישת הישגים לימודיים עפ"י אמות מידה אוניברסאליות כתוצר של השקעה.
- ✓ רצף הצלחות לימודיות
- ✓ זמן הלמידה גמיש ודיפרנציאלי
- ✓ פחות זה יותר (ט. סיזר)! התמקדות במקצוע לימודי אחד או במספר מקצועות מצומצם
- ✓ מעקב אישי ובקרה חיצונית

- ✓ דרמה, שבירת שיגרה ושינוי סביבה לימודית
- ✓ לא לבד - כל ה"אחרים המשמעתיים" שותפים לתהליך (הורים, קבוצת התלמידים, צוות הלמידה, הנהלה, נציגי קהילה)
- ✓ תהליך מוטיבציוני כוללני – טרם התהליך ובזמן התהליך
- ✓ צמצום אנונימיות
- ✓ קבוצת הלמידה – קבוצה חברתית
- ✓ חלק מהלמידה יתבצע אחרי שעות הלימודים.

- ✓ מנהיגות ועבודת צוות
- ✓ נחישות, חשיבה תוצאתית ואחריות המורה והצוות לתוצאות
- ✓ גמישות ושינוי כנורמה
- ✓ איגום משאבים ושימוש שונה במשאבים קיימים
- ✓ הורים – חלק מהתהליך

כלים דידקטיים ופדגוגיים בשיטת צמצום הפערים המואץ שביה"ס רכש ומשתמש בהם

- שילוב מעגלים של "אחרים משמעותיים"
- ערכים, נורמות והבניית גבולות התנהגות
- תהליך מוטיבציוני הוליסטי (פרט וקבוצה – תלמידים, צוות, הנהלה, הורים)
- עקרונות בנית תכנית לימודים מפורטת שעתית
- מבנה תהליך צוותי – הצבה והסכמה על יעד לימודי מאתגר
- מבנה השתלמות אדרבא
- מבנה תכנית עבודה תוצאתית מפורטת
- מרתון לימודי יעיל המגביר מיקוד שליטה פנימי
- מבנה ומשך מפגש למידה
- מיפוי דינאמי – לתהליך הלמידה
- מיפוי דינאמי – מימדי בקרה לתהליך צמצום הפערים המואץ
- מדידות הצלחה
- מדידות בקרה
- מבנה ונושאי השתלמויות צוותיות לצוותי למידה
- מבנה שיחה אישית בתחילת התהליך
- סדר הפעולות עד תחילת הלמידה, בצמצום הפערים המואץ
- פעולות קבועות בזמן הפעלת צמצום פערים מואץ
- הגדרות תפקיד: רכז, מנחה דיסציפלינארי, מורה, מתרגל
- יצירת משבר יזום והבניה מחדש
- בעיות וכשלים נפוצים בהפעלה ומתן מענים